

Nové poznatky o léčiteli Františku Ferdovi

LÉČITELSTVÍ JAKO SLUŽBA LIDEM

Daniel Světlík

Kněz a lidový léčitel František Ferda (1915–1991) je dodnes dobře známou osobností římskokatolické církve. Doposud totiž žije mnoho jeho bývalých pacientů, kteří jej buď přímo osobně potkali, nebo jim pomáhal diagnostikou zdravotních komplikací a léčebným postupem na dálku.

To se zpravidla dělo korespondenční cestou nebo za zprostředkování třetí osoby jakožto kurýra doručujícího výsledek páterova dálkového jasnovidného „vyšetření“ daného nemocného, včetně detailně specifikovaného postupu léčby. Byl-li doporučený léčebný postup nemocným důsledně dodržován, ve většině případů skutečně vedl k uzdravě, a to i u lidí, s nimiž si už tehdejší klasická medicína nevěděla rady. Léčba se vždy zakládala výhradně na využití léčivých bylin, některých druhů zeleniny či ovoce, a to ve formě pití bylinných odvarů, přikládání obkladů apod., často v kombinaci s přesně specifikovanými dietami či bylinnými koupelemi.

K určení diagnózy páter díky svým jasnovidným schopnostem nepotřeboval nemocného ani osobně vidět, stačilo znát jméno a datum narození. To mu umožňovalo stanovovat diagnózy nemocných rovněž ze zahraničí (např. USA), a to k vzteku tehdejších komunistických orgánů. Těmi byl ostatně nejpozději od konce 70. let bedlivě sledován, mimo jiných také prostřednictvím agenta StB Zdeňka Rejdáka, jenž pak v 90. letech publikoval Ferdovy bylinné recepty.

V nedávné době se podařilo získat nové poznatky o životních osudech pátera Ferdy, a to především díky objevu audiozáznamu rozhovoru s Ferdou z roku 1988 a nálezu písemností ve Ferdově působišti v Nechvalicích, které zde byly uloženy ve stodole na pozemku fary. Je tak možné o něco více nahlédnout do doposud poměrně málo prozkoumané

životní etapy tohoto muže, a sice do období před zatčením ostravskou StB v roce 1951 – do období jeho studií a následného kněžského působení od konce 30. let na Sedlčansku.

Ferda ve své pracovně v Nerudově ulici v Sušici, kde žil od roku 1977 do smrti. Nedatováno. Zdroj: Archiv manželů Častových.

Již jako student bohosloví se Ferda intenzivně zajímal o fytoterapii (léčbu pomocí léčivých bylin) a pravidelně navštěvoval pražského lékaře Hoffmana, který využíval k léčbě svých pacientů kromě tradičního přístupu také alternativní diagnostické a léčebné metody; ty druhé byly založeny právě na využití léčivých vlastností bylin.

Ferdovo kněžské působení v Nechvalicích u Sedlčan výrazně překračovalo standardní farářské aktivity, a to zejména v poválečných letech. Fara a zahrada okolo ní byly otevřeným místem pro místní děti. Kromě dalšího volnočasového programu páter vedl dětský pěvecký sbor doprovázený žestovými nástroji, na které učil nechvalické děti hrát. V místní Lidové zemědělské škole pak provozoval improvizovaný biograf, pro což zorganizoval nákup na tehdejší poměry dosti drahé promítačky, a místním zde promítal dokumentární filmy s cestovatelskou a historickou tematikou, které si nechal zasílat z Prahy z Ústřední půjčovny filmů. Ačkoli ho ani v tomto období zájem o přírodní medicínu nepouštěl, širokou veřejnost zde ještě neléčil –

jasnovidecký talent u sebe objevil až po svém propuštění z vězení a jeho fytoterapeutické znalosti byly teprve v plenkách.

Jisté je také to, že byl obyvateli Nechvalic velmi oblíben a požíval zde značné autority. Svědčí o tom, krom vyprávění několika pamětníků, také petice nechvalických „za navrácení pana faráře“ zasláná v únoru 1951, tedy krátce po farářově zatčení, na okresní národní výbor. Místní obyvatelé v ní podávají výčet farářových aktivit, zdůrazňují jeho nepostradatelnost pro obec i širší okolí (mimo jiné uvádějí, že často suploval na základních školách v regionu v případě onemocnění učitelů) a trvají na farářově nevině, když argumentují tím, že se nijak nestavěl proti „lidově-demokratickému zřízení“. Petice čítá na několik desítek podpisů, včetně podpisů místních komunistických funkcionářů a je, vzhledem k době, ve které byla napsána, výjimečným dokladem o odvaze místních obyvatel. Její fotokopii, stejně jako prosebný dopis napsaný roztřesenou rukou Ferdovy staříkové matky Barbory, která zatčením syna přišla o svého pečovatele, si StB pečlivě archivovala.

Ale ani úpěnlivým prosbám matky ani žádosti farníků vyhověno nebylo: Ferda strávil následujících devět let v různých komunistických kriminálech, z toho přes jeden rok prací v drtírně uranové rudy, na tzv. Rudé věži smrti, kam byli umísťováni nejtěžší kriminálníci a duchovní osoby. Účelem tohoto vězeňského zařízení ve Vykmánově na Karlovarsku byla fyzická likvidace vězňů prostřednictvím trvalé expozice velmi vysokým dávkám radioaktivního záření. Práce navíc byla v extrémně prašném prostředí za prakticky nulových ochranných opatření. Naprostá většina vězňů skutečně později zemřela na karcinom (Ferda zemřel v roce 1991 na karcinom plic). Se svou matkou se tedy již nikdy neshledal a úřady jí nepovolily ani jednu návštěvu u syna.

Zatčen byl v souvislosti s případem, který se ho týkal zcela okrajově a jehož vyšetřování začalo na severní Moravě. O plánech na odbojovou činnost svých nechvalických farníků bratří Pilíkových věděl a jejich počínání zřejmě vnitřně

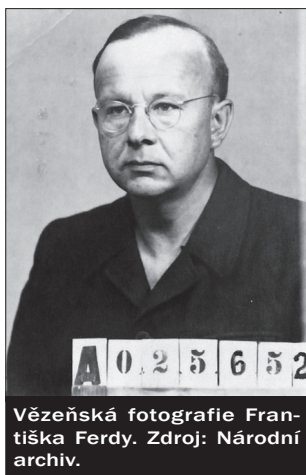
František Ferda na chatě Častových v Blížanovech. Nedatováno, pravděpodobně léto 1988. Zdroj: Archiv manželů Častových.

schvaloval. Sám se však k jejich činnosti nepřipojil, patrně hlavně proto, že to již nestihl. Během vyšetřování hlavních aktérů orelské odbojové skupiny Modré květy však padlo jeho jméno, což bylo impulsem k zatčení. Jedním z hlavních bodů obžaloby bylo, že nenahlásil protistátní činnost, o které měl povědomí. Dále mu přitížilo to, že v nechvalickém kostele v červnu 1949 přečetl státními orgány zakázaný pastýřský list *Hlas biskupů a ordinářů věřícím v hodině velké zkoušky*, jehož prostřednictvím biskupská konference varovala věřící před postupujícím ujařmování katolické církve státem a vybízela je, aby odmítli účast na Katolické akci, prorežimním katolickým hnutím skrytě organizovaném státními orgány se snahou odstavit církevní hierarchii od vedení. Z dostupných archivních pramenů je zcela zřejmé to, že si Ferda byl velmi dobře vědom nebezpečí, které komunisté představují nejen pro církev, ale i pro stát jako takový, a velmi pravděpodobně viděl realisticky katastrofu počínající zvuč. Zůstal však až do svého zatčení loajální arcibiskupu Beranovi a episkopátu a jako mnoho svých kolegů za to tvrdě zaplatil. Od soudu odešel s trestem čtrnáct let odnětí svobody, z nichž si nakonec odseděl let devět.

Po svém propuštění na prezidentskou amnestii v roce 1960 byl František Ferda nucen hledat nový životní kurz, protože kněžskou službu vykonávat nemohl. Tehdy obnovil své kontakty s lékařem Hoffmanem. Dojížděl za ním na pražské Vinohrady pravidelně několik let z Plzně, kde žil a pracoval v pivovaru. Samostudiem fyto-terapie trávil – podle svých slov – v tomto období značnou část volného času. Z knihoven si půjčoval herbáře a další knihy o využití léčivých bylin a opisoval si je. Studoval zejména německojazyčnou literaturu z 19. století, ale nevyhýbal se ani středověkým spisům s touto tematikou např. mystičky Hildegardy z Bingen nebo scholastického učenice Alberta Velikého. Od Hofmanna se také naučil irisdiagnostiku, metodu spočívající ve stanovování příčin onemocnění pacienta pomocí zkoumání barevných změn na oční duhovce. Metoda není považována

za vědeckou. V polovině 60. let pak u sebe objevil jasnovidecký talent, kterým irisdiagnostiku plně nahradil a zpřesnil stanovování diagnóz.

Nové poznatky o Ferdově léčitelství, tedy o období od druhé poloviny 60. let až do jeho smrti, se týkají také jeho samotné jasnovidné a léčitelské praxe, asi hlavní příčině někdy až příliš senzacechtivého zájmu o jeho osobu. Na zmíněném audiozáznamu Ferda okrajově zmiňuje postup jasnovidné diagnostiky s tím, že podotýká, že to ale nelze druhému člověku vysvětlit, protože „to je říše, ve které ten člověk normálně nikdy nebyl“. Z Ferdova vyprávění je dále patrné, že nejenže měl dobrý přehled o využití léčivých bylin, ale i o fungování lidského organismu. A také to, že mu samy od sebe do jeho vědomí „naskakovaly“ informace o biochemické bilanci

Vězeňská fotografie Františka Ferdy. Zdroj: Národní archiv.

organismu zkoumané osoby (počty červených a bílých krvinek, obsah cholesterolu v krvi, cukru v játrech atd.). Tyto hodnoty si během diagnostiky poznamenával na papír a poté z celkového zdravotního obrazu dané osoby usuzoval na příčinu obtíží a navrhoval postup léčby. V situacích, kdy si nevěděl rady, byl údajně schopen svým jasnovidným zrakem „pozorovat“ samoléčbu zvířat ve volné přírodě (divokých prasat, zajíců polních), kteří si uměli pomoci konzumací některých druhů léčivých bylin. Těmito pozorováními se pak inspiroval v léčbě svých pacientů postižených podobnou chorobou. V nahrávce se Ferda stručně zmiňuje i o svých cestách do zahraničí a objasňuje svou motivaci, proč nakonec přistoupil na pozvání psychotronického výzkumníka Rejdáka účastnit se několika výjezdů do SSSR a Itálie: Šlo mu o to, aby ho komunistický režim nechal dál vykonávat to, co budilo stále více pozornosti u veřejnosti (a nervozity u státních orgánů) a co se Ferdovi zřejmě stalo novým, nutno podotknout, že ne zrovna vy-

František Ferda ve studentských letech. Zdroj: Internetová prezentace obce Spálené Poříčí.

sněným, povoláním: léčit nemocné.

Cílem věznění osob z politických důvodů měla být, řečeno v žargonu složek tehdejšího represivního aparátu, „převýchova“ či „náprava“ osob, které s komunistickým režimem a způsoby uplatňování jeho moci nesouhlasily. Šlo o to psychicky zlomit ty, kdo nechtěli přijmout lež, krádež, nenávisť a potlačování základních lidských práv a svobod za společenskou normu. Pokus o „převýchovu“ se v případě Františka Ferdy komunistům nezdařil. Nejenže se nepodařilo Ferdu tvrdým kriminálem vnitřně zlomit (již krátce po svém propuštění prohlašoval, že pán Bůh nakonec komunisty stejně vyžene od moci); nepodařilo se ani učinit z něj člověka dožívajícího ve strachu někde v ústraní a zapomnění, k čemuž mělo sloužit kladení administrativních překážek v dalším výkonu duchovenské činnosti. František Ferda s pomocí jasnovideckého talentu a hlubokých znalostí přírodního léčitelství pomohl tisícům lidí ve vyléčení jejich zdravotních komplikací, díky čemuž se stal vzhledem k režimu do značné míry nedotknutelnou osobou.

Kromě toho, že je dnes jedním z nejznámějších duchovních v novodobých českých dějinách, a to především pro své zvláštní nadání, zůstal vždy člověkem rovným a statečným. Člověkem, který nepodlehł nenávisti či touze po odplatě za velkou osobní křivdu. Až do konce svého života sloužil všem ve svém okolí, nečinil mezi lidmi rozdílu a léčil dokonce i některé krajské komunistické funkcionáře... Inu, je snad v člověku něco většího než právě toto?

Kromě toho, že je dnes jedním z nejznámějších duchovních v novodobých českých dějinách, a to především pro své zvláštní nadání, zůstal vždy člověkem rovným a statečným. Člověkem, který nepodlehł nenávisti či touze po odplatě za velkou osobní křivdu. Až do konce svého života sloužil všem ve svém okolí, nečinil mezi lidmi rozdílu a léčil dokonce i některé krajské komunistické funkcionáře... Inu, je snad v člověku něco většího než právě toto?

Daniel Světlík obhájil bakalářskou práci „Kněz a léčitel František Ferda“ na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze roku 2025.